

בַּמַּחֲזֵה, וְלֹא בַּמְרֵאֵה, וְעֵדֶן שְׁמוֹ, (ד' יח יח)
 דְּכַתִּיב (ישעיה סד ג) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זֹלָתְךָ.

וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מֵאוֹתוֹ עֵדֶן שְׁלַמְעֵלָה, מִמֶּנּוּ
 נִיזוֹן אוֹתוֹ הִגָּן שְׁלַמְטָה הֵימֶנּוּ,
 וּמִתְדַשְּׁנִים מִשָּׁם כָּל הָאֵילָנוֹת וְכָל הַיְבוּלִים, וְכָל
 הַצְּמָחִים שֶׁבָּנָן.

וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם,
 מְנַטֵּף אוֹתוֹ עֵדֶן שְׁלַמְעֵלָה מֵעַל הַגָּן, מִכָּל
 רִיחֵי טָבִיב, וְזֶהְרִין עֲלָאִין, וְהִנָּאוֹת וְכִסּוּפִין,
 וּמַהֲהוּא רִיחָא וְכִסּוּפָא וְהִנָּאוֹתָא דְנַחֲתִית עֲלוֹהֵי,
 מִתְּזֵן כָּל עֲלָמָא מִיְעִיָּה.

וְתֵאֵנָּא, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן בְּשֵׁאֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא, מִיַּד הַצְּמִיחָה
 הָאָרֶץ כָּל יְבוּלִין, וְכָל דְּשָׂאִים, וְכָל אֵילָנוֹת שֶׁבָּנָן

לשון הקודש

בַּמְרֵאֵה, וְעֵדֶן שְׁמוֹ, שְׂפָתוֹב (ישעיה סד) עֵינַי
 לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זֹלָתְךָ.
 וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מֵאוֹתוֹ עֵדֶן
 שְׁלַמְעֵלָה, מִמֶּנּוּ נִזוֹן אוֹתוֹ הִגָּן שְׁלַמְטָה
 הֵימֶנּוּ, וּמִתְדַשְּׁנִים מִשָּׁם כָּל הָאֵילָנוֹת
 וְכָל הַיְבוּלִים וְכָל הַצְּמָחִים שֶׁבָּנָן.
 וְאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל
 יוֹם מְנַטֵּף אוֹתוֹ עֵדֶן שְׁלַמְטָה מֵעַל הַגָּן

מִכָּל הַרִיחֹת הַטּוֹבִים וְהַזֹּהָרִים
 הָעֲלִיּוֹנִים וְהִנָּאוֹת וְכִסּוּפִים, וּמַהֲרִיחַ
 הַהוּא וְהַכְּסוּפָא וְהִנָּאוֹתָא שִׁיּוּרְד עָלָיו, נִזוֹן
 מִמֶּנּוּ כָּל הָעוֹלָם.
 וְלְמַדְנֵי, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּשֵׁאֲמַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּדַשָּׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא,
 מִיַּד הַצְּמִיחָה הָאָרֶץ כָּל הַיְבוּלִים וְכָל
 הַדְּשָׂאִים וְכָל הָאֵילָנוֹת שֶׁבָּנָן עֵדֶן

עָדָן בַּתְּחִלָּה. וְאַחַר כֵּן הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם.
וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצְמִיחַ לְגַן עֵדֶן. הֲדָא הוּא
דְּכַתִּיב, וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֶּן בְּעֵדֶן מִקְדָּם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה הַכֹּל, וְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בִּירַר כָּל דְּמַעְלֵי מַנְיִיחוּ, וְשִׁתְּלֵן
בְּגַן עֵדֶן. וּמִמַּה דְנִתְחִית מִעֵדֶן, כָּלֵם נְזוּנִים, הֲדָא
הוּא דְכַתִּיב (תהלים קד טז) יִשְׁבְּעוּ עֵצֵי ה' אֲרָזֵי לְבָנוֹן
אֲשֶׁר נָטַע אֲשֶׁר שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ. מֵאֵן אֵינֻן
צִפְרִים, אֵלֵין אֵינֻן צִדִיקָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
עָבִיד לְהוּ גְדַפִּין בְּצִפְרִין, לְאַתְעוּפְפָא לְעִילָא,
בְּמַנְדַּע וְסוּכְלִתְנֵנוּ, וְלִסְלָקָא לְהוּ לְהַתּוּא אַתְר דְּגִיזוּ
לְהוּן, דְּכַתִּיב בֵּיה (ישעיה סד ג) עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים
זוּלְתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְבֵּה לּוּ.

לשון הקודש

מִעֵדֶן כָּלֵם נְזוּנִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים כד)
יִשְׁבְּעוּ עֵצֵי ה' אֲרָזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע אֲשֶׁר
שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ. מִי הֵם הַצִּפְרִים? אֵלּוּ
הֵם הַצִּדִיקִים, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה
לָהֶם כְּנָפִים בְּצִפְרִים לְהַתְעוּפֵם לְמַעַלָּה
בְּמַדְעָה וְהַשְׁכִּיל, וְלְהַעֲלוֹתֵם לְמָקוֹם הַהוּא
שֶׁנִּגְנוּ לָהֶם, שְׁכָתוּב בּו (ישעיה סד, ג) עֵין לֹא
רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלְתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְבֵּה לּוּ.

בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם.
וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה לְכָל
הָעוֹלָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצְמִיחַ אֶת
הַגֶּן עֵדֶן, זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ב, ח) וַיִּטַּע ה'
אֱלֹהִים גֶּן בְּעֵדֶן מִקְדָּם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה הַכֹּל,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּירַר אֶת כָּל הַמַּעֲלָה
מֵהֶם וְשִׁתְּלֵן אוֹתָם בְּגַן עֵדֶן, וּמִמַּה שִּׁיּוּרַד

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוֹלִידָה הָאָרֶץ דְּשָׂאִים
הַמְּגַדְלִים לְאַחַר כֶּךָ, וְצוּמְחִים, לַעֲשׂוֹת
צוּרְךָ הָעוֹלָם. וְכָל הָעֲשָׂבִים שֶׁל רְפוּאָה לְרַפְּאוֹת
בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, כֻּלָּם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה הָאָרֶץ
בְּבַת אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלום, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרָאוּ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם עָשׂוּ כָּל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם.
וְלֹא חָסַר מֵהֶם כְּלוּם. מִשְׁמַע דְּכַתִּיב, אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאֵימְתִי נַעֲשׂוּ תוֹלְדוֹת אֱלֹהֵי בַּיּוֹם
עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. דִּיִּיקָא, בּוֹ בַּיּוֹם
נַעֲשָׂה כָּל צְרָכֵי הָעוֹלָם. וְלְאַחַר כֵּן גִּילָה אוֹתָם,
בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. וְנָתַן טַעַם לְכָל דָּבָר וְדָבָר בְּאוֹתוֹ
הַיּוֹם שֶׁנִּתְגַּלָּה.

וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוֹת הָאָרֶץ,
בּוֹ בַּיּוֹם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה כָּל תוֹלְדוֹתֶיהָ,

לשון הקודש

שְׁכַתוּב (בראשית ב) אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ. וְאֵימְתִי נַעֲשׂוּ תוֹלְדוֹת אֱלֹהֵי בַּיּוֹם
עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. דְּוָקָא בּוֹ
בַּיּוֹם נַעֲשָׂה כָּל צְרָכֵי הָעוֹלָם, וְלְאַחַר כֵּן
גִּילָה אוֹתָם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְנָתַן טַעַם לְכָל
דָּבָר וְדָבָר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּתְגַּלָּה.

וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוֹת
הָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה כָּל

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוֹלִידָה הָאָרֶץ דְּשָׂאִים
הַמְּגַדְלִים לְאַחַר כֵּן וְצוּמְחִים, לַעֲשׂוֹת
צוּרְךָ הָעוֹלָם, וְכָל הָעֲשָׂבִים שֶׁל רְפוּאָה
לְרַפְּאוֹת בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, כֻּלָּם הוֹלִידָה
וְהִצְמִיחָה הָאָרֶץ בְּבַת אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלום, בּוֹ בַּיּוֹם
שֶׁנִּבְרָאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם עָשׂוּ כָּל־אֱלֹהֵי
תוֹלְדוֹתָם וְלֹא חָסַר מֵהֶם כְּלוּם, מִשְׁמַע

וְהָיוּ כָּלֶם גְּנוּזוֹת תַּחְתֵּיהָ, עַד שֶׁאָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא תוֹצֵא הָאָרֶץ. תִּבְרָא הָאָרֶץ לֹא
 נֹאמַר, אֲלֵא תוֹצֵא הָאָרֶץ, דְּבַר שְׁהִיָּה גְנוּז בְּהַ,
 וְהוֹצִיָּאָה כָּל דְּבַר וְדְבַר, בְּאוֹתָהּ הַטָּבַע הָרְאוּי
 לָהּ לְהוֹלִיד וּלְהַזְרִיעַ מֵהֶם כְּדוּמָה לָהֶם, הִדָּא
 הוּא דְכָתִיב לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּף עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְאָרֶץ, בְּנִקְבָּה זוֹ הַמְּעוּפָרַת, וְאַחַר כִּף
 מוֹצִיָּאָה עוֹפְרָה מִמְּנָה. כִּף הִיָּתָה הָאָרֶץ, בְּשַׁעָה
 שֶׁנִּבְרָאת נִתְעַפְּרָה מֵהִיסוּדוֹת כָּלֶם שֶׁנִּכְנְסוּ בְּהַ,
 וְהֵם הוֹצִיָּאוּ כָּל תּוֹלְדוֹת שָׁלָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּזוּרְדִין שֶׁל שְׁלִיָּא דְאַשָּׁת,
 דְּמִלְיָאן מִן זִרְעָא דְבַר גֶּשׁ, דְּאִית בֵּיה
 הִיסוּדוֹת כָּלֶם, כִּף הָאָרֶץ, בּוֹ בֵּיוֹם שֶׁנִּבְרָאת, בּוֹ

לשון הקודש

הוא לארץ, בנִקְבָּה זוֹ הַמְּעוּפָרַת, וְאַחַר
 כִּף מוֹצִיָּאָה עֵפְרָה מִמְּנָה. כִּף הִיָּתָה
 הָאָרֶץ - בְּשַׁעָה שֶׁנִּבְרָאת, נִתְעַפְּרָה
 מֵהִיסוּדוֹת כָּלֶם שֶׁנִּכְנְסוּ בְּהַ, וְהֵם הוֹצִיָּאוּ
 כָּל תּוֹלְדוֹת שָׁלָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּמוּ גִידִים שֶׁל שְׁלִיָּה
 שֶׁל אִשָּׁה, שְׁמֵלָאִים מוֹרְעוּ שֶׁל אָדָם,
 שֵׁנֵשׁ בּוֹ הִיסוּדוֹת כָּלֶם, כִּף הָאָרֶץ - בּוֹ

תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וְהָיוּ כָּלֶם גְּנוּזוֹת תַּחְתֵּיהָ, עַד
 שֶׁאָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹצֵא
 הָאָרֶץ. תִּבְרָא הָאָרֶץ לֹא נֹאמַר, אֲלֵא
 תוֹצֵא הָאָרֶץ, דְּבַר שְׁהִיָּה גְנוּז בְּהַ,
 וְהוֹצִיָּאָה כָּל דְּבַר וְדְבַר בְּאוֹתָהּ הַטָּבַע
 הָרְאוּי לָהּ לְהוֹלִיד וּלְהַזְרִיעַ מֵהֶם כְּדוּמָה
 לָהֶם, זֶהוּ שְׁכַתוּב לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּף עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

בַּיּוֹם נִתְעַבְּרָה, מִכָּל מַה שֶּׁהוֹלִידָה, דְּכָתִיב בְּרֵאשִׁית
 בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וּמִיַּד וְהָאָרֶץ
 הִיָּתָה תְהוֹ וְנָהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. הָרִי בְּכָאן אֲרַבְּעָה
 יְסוּדוֹת, שָׁהֵם: אֵשׁ. מַיִם. רוּחַ. חֹשֶׁךְ. וְאֵלּוּ הוֹלִידוּ
 כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וּמֵאֵלּוּ נִתְיַסְדּוּ כּוֹלָם. וְכָל הַתּוֹלְדוֹת
 נִתְהוּוּ, מִכַּחַת אֵלּוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּעוֹצֵיתָא דְאַרְעָא, מִלְּיָאן זְרַעָא
 בְּנִקְבָהּ, מֵאֵינוֹן מֵא דְלַעִילָא, וּמִתְעַבְּרַת
 מִנִּיְהוּ בְּנוֹקְבָא דְמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא.

שָׁאֵל רַבִּי חַנִּי לְרַבִּי הוֹסְתָאִי, אָמַר לִיה, הָא
 כְּתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (שם) דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ
 זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוּ. אֲרַעָא אֲפִיקַת
 אֵילָנוֹן וּפִירִין, מַה כְּתִיב לְאַחַר כֵּן, וְכָל שִׁיחַ

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הַבְּצוֹת שֶׁבְּאָרֶץ מְלֵאִים
 זֶרַע כְּמוֹ נִקְבָה מֵאוֹתָם הַמַּיִם שְׁלֹמֶעֱלָה,
 וּמִתְעַבְּרַת מֵהֶם כְּנִקְבָה שְׁמִתְעַבְּרַת מִן
 הַזְּכָר.

שָׁאֵל רַבִּי חַנִּי לְרַבִּי הוֹסְתָאִי, אָמַר לוֹ,
 הָרִי כְּתוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (שם) דְּשָׂא עֵשֶׂב
 מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוּ.
 הָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה אֵילָנוֹת וּפְרוֹת, מַה כְּתוּב

בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרָאת, בּוֹ בַּיּוֹם נִתְעַבְּרָה מִכָּל
 מַה שֶּׁהוֹלִידָה, שְׁכַתּוּב (שם א) בְּרֵאשִׁית
 בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ,
 וּמִיַּד וְהָאָרֶץ הִיָּתָה תְהוֹ וְנָהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ,
 הָרִי בְּכָאן אֲרַבְּעָה יְסוּדוֹת שָׁהֵם: אֵשׁ
 מַיִם רוּחַ חֹשֶׁךְ, וְאֵלּוּ הוֹלִידוּ תּוֹלְדוֹתֶיהָ,
 וּמֵאֵלּוּ נִתְיַסְדּוּ כְּלָם, וְכָל הַתּוֹלְדוֹת נִתְהוּוּ
 מִכַּחַת הַלָּלוּ.

הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרָם
יִצְמַח, וּמִשְׁמַע טָרָם כְּתִרְגוּמוֹ.

אָמַר לִיה, כִּךְ הוּא, אֲבָל כַּחַת לְהוֹלִיד בְּאוֹתוֹ
הַזְּמַן לֹא הָיָה לָהֶם. וּמִפְּנֵי מָה, מִפְּנֵי שְׁלֹא
הַמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְאֵד לֹא הָיָה, שִׁיעֲלָה
מִן הָאָרֶץ, שְׂאֵלְמָלֵא הָיָה כִּךְ, כָּל כַּחַתָּם הָיוּ
לְהוֹלִיד וּלְהַצְמִיחַ. אֲבָל מִפְּנֵי זֶה לֹא הָיָה בְּאֶרֶץ
הַכַּחַת הַמוֹלִיד.

רַבִּי יִצְחָק אָזַל לְגַבֵּי רַבִּי זִירָא. עָאֵל לְבֵיתִיה
אֲשַׁבַּח דְּהוּה מְטִייל בְּהַהוּא גִינָא. פְּתַח
וְאָמַר, (שׁוֹפְטִים א י') וּבְנֵי קִינֵי חוֹתֵן מִשָּׁה עָלוּ מֵעִיר
הַתְּמָרִים. מָה חָזוּ בְּנֵי יִתְרוֹ לְסֻלְקָא מִתַּמָּן.

דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שְׁקוּלָה הָיְתָה יְרִיחוֹ,
בְּנֶגֶד כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵרֹב הַתַּעֲנוּגִים

לשון הקודש

הַכַּחַת הַמוֹלִיד.

רַבִּי יִצְחָק הֵלֵךְ לְרַבִּי זִירָא, נִכְנַס לְבֵיתוֹ
וּמִצָּא שְׂהִיָּה מְטִייל בְּאוֹתוֹ הַגֵּן. פְּתַח
וְאָמַר (שׁוֹפְטִים א) וּבְנֵי קִינֵי חוֹתֵן מִשָּׁה עָלוּ
מֵעִיר הַתְּמָרִים. מָה רָאוּ בְּנֵי יִתְרוֹ לְעֵלוֹת
מִשָּׁם?

שְׂאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שְׁקוּלָה
הָיְתָה יְרִיחוֹ בְּנֶגֶד כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֵרֹב
הַתַּעֲנוּגִים שְׂהָיוּ בָּהּ, שְׂאָמַר רַב יְהוּדָה

לְאַחַר כִּךְ (שׁוֹפְטִים א) וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם
יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרָם יִצְמַח,
וּמִשְׁמַע טָרָם כְּתִרְגוּמוֹ?

אָמַר לוֹ, כִּךְ הוּא, אֲבָל כַּחַת לְהוֹלִיד
בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא הָיָה לָהֶם, וּמִפְּנֵי מָה?
מִפְּנֵי שְׁלֹא הַמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ,
וְאֵד לֹא הָיָה שִׁיעֲלָה מִן הָאָרֶץ, שְׂאֵלְמָלֵא
הָיָה כִּךְ, כָּל כַּחַתָּם הָיוּ לְהוֹלִיד
וּלְהַצְמִיחַ, אֲבָל מִפְּנֵי זֶה לֹא הָיָה בְּאֶרֶץ

שָׁהִיו בָּהּ. דֹּאמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לָמָּה נִקְרְאת שְׁמָה יְרִיחוֹ, עַל שֵׁם תְּרִית. אָמְרוּ בְּנֵי יִתְרוֹ, אֲנִי צְרִיכִין לְאַתְעִסְקָא בְּאוֹרֵייתָא, וְאוֹרֵייתָא אֵינָה צְרִיכָה תַעֲנוּגִים, נִיקוּם מִכָּאן לְטוֹרָא וְנִתְעַסַּב בְּאוֹרֵייתָא.

אָמַר רַבִּי זִירָא, יִדְעָנָא עַל מָה אֶתְפּוֹנְתָּ, אָלָא בְּנֵי יִתְרוֹ, עַד כְּעַן לֹא הָיוּ יָדְעֵי אוֹרֵייתָא, וְצְרִיכֵי לְטוֹרָא. אָבֵל אֲנָא יִדְעָנָא בְּאוֹרֵייתָא, וְצְרִיכְנָא צְחוּתָא לְשִׁמְעָתָא.

אָמַר לִיה, מַאי דְכִתִּיב, וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשֵׂא. אָמַר לִיה, הוֹצִיָּאָה הָאָרֶץ כָּל הַתּוֹלְדוֹת שָׁהִיו בָּהּ, וְשָׁהִיו גְּנוּזִים בָּהּ, לַחוּץ. וְלֹא הָיוּ בָּהֶם כּוֹחוֹתָם, עַד שֶׁהִמְטִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָאָרֶץ, וְעָמְדוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת בְּכַחַם הַשְּׁלִימָה, וּכְתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב.

לשון הקודש

תורה, וצריכים את הָהָר, אָבֵל אֲנִי יוֹדְעִים בַּתּוֹרָה וְצְרִיכִים צְחוּת לְלַבֵּן הַהֶלְכָה.

אָמַר לוֹ, מַהוּ שְׁכַתּוּב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשֵׂא? אָמַר לוֹ, הוֹצִיָּאָה הָאָרֶץ כָּל הַתּוֹלְדוֹת שָׁהִיו בָּהּ וְשָׁהִיו גְּנוּזִים בָּהּ לַחוּץ, וְלֹא הָיוּ בָּהֶם כּוֹחוֹתָם, עַד שֶׁהִמְטִיר

אָמַר רַב, לָמָּה נִקְרְאת שְׁמָה יְרִיחוֹ? עַל שֵׁם תְּרִית. אָמְרוּ בְּנֵי יִתְרוֹ, אֲנִי צְרִיכִים לְהִתְעַסֵּב בַּתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה אֵינָה צְרִיכָה תַעֲנוּגִים, נִיקוּם מִכָּאן לְהָר וְנִתְעַסַּב בַּתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי זִירָא, יִדְעָתִי עַל מָה הִתְכּוֹנְנָתָּ, אָלָא בְּנֵי יִתְרוֹ עַד עַתָּה לֹא הָיוּ יוֹדְעִים

פְּרָשָׁתָא ד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בְּרָקִיעַ
הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. תַּמָּן תַּיִנָּן,
אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר יַעֲקֹב, מֵאֵי דְכִתְיִב, (שה"ש ד
י) בְּלֵךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ, תָּא חַיִּי, בְּשִׁפְרָא
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עֲשָׂאוּ מְאֹתוֹ הָאֹר
הַנִּצָּאֵל מְלַמְעָלָה. וּבְרָא הַשָּׁמַיִם, מְאֹתוֹ הַרְקִיעַ
הָרֵאשׁוֹן שְׁהִכִּינוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְרָאוּ
בִּתְחִלָּה. וְאוֹתוֹ הַרְקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׂאָר הַרְקִיעִים
שְׁנַתְּהוּוּ מִמֶּנּוּ.

וַאֲמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הַרְקִיעַ הוֹלִיד
כָּל הַמְּאֹרֹת, מְאֹתוֹ הָאֹר שְׁמַקְבֵּל
מְלַמְעָלָה. וּבְשִׁפְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רְקִיעַ,
נָטַל אֶת הַמְּאֹרֹת, וְהֵנִיחָם בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ, הֵנִיקְרָא
רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. שְׂאוֹתוֹ הַרְקִיעַ, נִתְּחַוָּה מִן הַשָּׁמַיִם.

לשון הקודש

הַנִּצָּאֵל מְלַמְעָלָה, וּבְרָא הַשָּׁמַיִם מְאֹתוֹ
 הַרְקִיעַ הָרֵאשׁוֹן שְׁהִכִּינוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וּבְרָאוּ בִּתְחִלָּה, וְאוֹתוֹ הַרְקִיעַ
 הוֹלִיד כָּל שְׂאָר הַרְקִיעִים שְׁנַתְּהוּוּ
 מִמֶּנּוּ.

וַאֲמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הַרְקִיעַ
הוֹלִיד כָּל הַמְּאֹרֹת מְאֹתוֹ הָאֹר
שְׁמַקְבֵּל מְלַמְעָלָה, וּבְשִׁפְרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רְקִיעַ, נָטַל אֶת

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָאָרֶץ וְעַמְדוֹ כָּל
 הַתּוֹלְדוֹת בְּכֹחֵם הַשְּׁלֵמָה, וּבְתוֹב וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים כִּי טוֹב.

פְּרָשָׁתָא ד: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת
 בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. שָׁם
 שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר יַעֲקֹב, מַהוּ
 שְׁכִתּוֹב (שיר ד) בְּלֵךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין
 בָּךְ? בַּא וְרֵאָה, בְּשִׁפְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עֲשָׂאוּ מְאֹתוֹ הָאֹר

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הָרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן, הוֹלִיד
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתּוּיָו. וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ הַאִי
רְקִיעַ, וְנִקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְנִטְלַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא הֵינִי מְאֻרוֹת, וְנִתָּנָם בּוֹ. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב,
וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵינִי
מְאֻרוֹת, וְהִנִּיחָם בְּזֶה הָרְקִיעַ, לְהִיּוֹת
מְמַשְׁלָה עַל הָאָרֶץ, וְלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת,
וּכְשֶׁבְרָאם, נָתַנוּ אוֹרָם שְׁנֵיהֶם בְּשׁוּהָ. אָמְרָה
הַלְּבָנָה, רַבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֵינֶן לָךְ לְהַתְנַהֵג ^(דף יח ע"א)
בְּשָׁנֵי כְּתָרִים בְּשׁוּהָ. מָה עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. הִמְעִיט אוֹתָהּ, וְהֵינֵנוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שְׁעִיר רֹאשׁ
חֲדָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לַה'.

לשון הקודש

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הַמְּאֻרוֹת הַלָּלוּ, וְהִנִּיחָם בְּרְקִיעַ הַזֶּה
לְהִיּוֹת מְמַשְׁלָה עַל הָאָרֶץ וְלְהַשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וּכְשֶׁבְרָאם, נָתַנוּ אוֹרָם
שְׁנֵיהֶם בְּשׁוּהָ. אָמְרָה הַלְּבָנָה, רַבּוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, אֵינֶן לָךְ לְהַתְנַהֵג בְּשָׁנֵי כְּתָרִים
בְּשׁוּהָ. מָה עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא?
הִמְעִיט אוֹתָהּ, וְהֵינֵנוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שְׁעִיר
רֹאשׁ חֲדָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לַה'.

הַמְּאֻרוֹת, וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַנִּקְרָא
רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שְׁאוֹתוֹ רְקִיעַ נִתְּנָה מִן
הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הָרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן
הוֹלִיד הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתּוּיָו, וְהַשָּׁמַיִם
הוֹלִידוּ אֶת הָרְקִיעַ הַזֶּה, וְנִקְרָא רְקִיעַ
הַשָּׁמַיִם. וְנִטְלַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַמְּאֻרוֹת הַלָּלוּ וְנִתָּנָם בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
(בראשית א, יז) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ
הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה דִּוְכָתִי תִּנְיָנָן דָּא, וְלֹא
 אֲתִישָׁבֵא בְּלִבֵּי עֵינֵינָא. כִּד אָתָּא רַב
 נַחֲמָן, אָתוּ וְשַׁיְלוּהָ, אָמַר כְּמִשְׁמַעוּ. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב, אָתָּה רוּצָה לְעֵבֹר עַל דְּבָרֵי
 חֲבֵרֶיךָ. אֲשֵׁתִיבָּךְ.

רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקוּנְיָא, אָתָּא
 לְמַחְמֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, חֲתַנְיָה,
 נִפְקָא בְּרַתִּיָּה, וְשָׁקְלָא יְדוּהֵי לְנִשְׁקָא. אָמַר לָהּ,
 לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמְךָ מִקַּמֵּי בַּעֲלִיךָ, דְּאִיהוּ
 קַדִּישָׁא. שְׁמַע ר' אֶלְעָזָר, אָמַר כֵּעֵן אֲנָא
 אֲדַכְרֵנָּא מַלְּהָ חַד, דְּאִיהוּ מַרְגְּלָא יַקִּירָא,
 דְּאִיתְמַר עַל סִיחָרָא, בְּדַתְנִינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אָמַר לְסִיחָרָא, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמְךָ,
 דְּחַשְׁבַת סִיחָרָא דְלָהּ אֲתִיְהִיב שׁוּלְטָנָא. אָמַר
 לִיהָ חַמּוּי, אֲנָא כִּד שְׁמַעְנָא, וְכִד הוּא מִתְסַדֵּר

לשון הקודש

חֲתַנּוּ. יצאה בתו ולקחה ידו לנשק. אמר
 לה: לכי ומעטי את עצמך מלפני בעלך,
 שהוא קדוש. שמע רבי אלעזר, אמר:
 כעת אני נזכר בדבר אחד, שהיא
 מרגלית יקרה, שנאמר על הלבנה כפי
 ששנינו, שהקדוש ברוך הוא אמר
 ללבנה לכי ומעטי את עצמך, שהשבה
 הלבנה שלה נתן השלטון. אמר לו חמוי:

אמר רבי יעקב, בכמה מקומות שנינו
 את זה ולא התישב בלבי הענין. כשבא
 רב נחמן, באו ושאלו אותו. אמר
 כמשמעו. אמר רבי יהודה לרבי יעקב,
 אתה רוצה לעבר על דברי חבריך?
 שתק.

רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא בא
 לראות את רבי אלעזר בן רבי שמעון

בְּלִבָּאֵי, בְּגִין דְּלֹא אֶעְבֵּר עַל דְּעֵתוֹי דְּחִבְרִיא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹמִיָה וְאָמַר, (דברים לג
 כט) אֲשֶׁרִיד יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹד עִם נוֹשַׁע בְּהִ'
 מִגֵּן עֵזְרָד וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאֹתָד. וְכִי גְאֹתָן שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל חָרַב הוּא. לָא. דְּהָא חֲתָרַב לְעֵשׂוֹ
 אֲתִי־הִיבַת, דְּכָתִיב (בראשית כז מ) וְעַל חֲרָבָד תִּתְּיָה.
 אֲבָל יִשְׂרָאֵל, לָא.

אֵלֵא הָכִי שְׁמַעְנָא מֵאָבָא, דְּאֵלִין אֵינִין תְּלַמִּידֵי
 חֲכָמִים, דְּכִד שְׁמַעִין מִלָּה, וְלֹא אֲתִי־יֵשֵׁב
 בְּלִפְהוֹן, דְּאֵינִין מִגִּיתִין דָּא עִם דָּא, כְּאֵינִין דְּמִגִּיתִי
 קַרְבָּא בְּחַרְבָּא, וּבְעֵינִין לְקַטְלָא דָּא לְדָא.

וּמִלָּה דָּא דְּאָמַר חֲבַרְנָא, כֶּךָ הוּא, וְכֵן גְּזַרְנָא
 בְּרֹזָא דְּמִתְנִיתָא דִּילָן, דְּכִד בְּרָא קוּדְשָׁא
 בְּרִידָא הוּא לְשִׁמְשָׁא וְלִסִּיחָרָא, גְּזַר עַל שְׁמִשָׁא.

לשון הקודש

אֵינִי כֶּךָ שְׁמַעְתִּי וְכֶךָ הוּא מִסְתַּדַּר בְּלִבִּי, מִשׁוּם שְׁלֹא אֶעְבֵּר עַל דְּעַת הַחֲבָרִים.
 פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פִּיּוֹ וְאָמַר, (דברים לג)
 אֲשֶׁרִיד יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹד עִם נוֹשַׁע בְּהִ'
 מִגֵּן עֵזְרָד וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאֹתָד. וְכִי גְאֹתָן
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל חָרַב הוּא? לֹא! שְׁהָרִי חֲתָרַב
 נְתַנָּה לְעֵשׂוֹ, שְׁכַתּוֹב (בראשית כז) וְעַל חֲרָבָד
 תִּתְּיָה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל לָא.

אֵלֵא כֶּךָ שְׁמַעְתִּי מֵאָבָא, שְׁאֵלוֹ הֵם
 תְּלַמִּידֵי הַחֲכָמִים, שֶׁכָּשָׁשׁוּמְעִים דְּכִד
 וְלֹא מִתְיֵשֵׁב בְּלִבָּם, שֶׁהֵם נִלְחָמִים זֶה עִם
 זֶה כְּאֹתָם לוחֲמֵי הַקָּרָב בְּחַרְב, וְרוֹצִים
 לְהַרְגֵּן זֶה אֶת זֶה.
 וְדָבָר זֶה שְׁאָמַר חֲבַרְנָא – כֶּךָ הוּא, וְכֵן
 גְּזַרְתִּי בְּסוּד הַמִּשְׁנָה שְׁלֵנוֹ, שְׁכַתּוֹב
 בְּרָא הַקּוּדְשׁ בְּרוּדָא הוּא אֶת הַשְּׁמִשׁ וְאֶת

דַּאתְחִזֵּר לְמַחְוֵי שׁוֹלְטָנָא דְעֵשׂוֹ. וְגִזֵּר עַל סִיְהָרָא,
לְמַחְוֵי בְּעֶלְמָא דִּין, שׁוֹלְטָנָא דְיַעֲקֹב. וּמִנֵּי עֲלִיהוֹן
רַבְרַבִּין תְּקִיפִין, עַד דְּיִיתוֹן תְּרִין אוּמַיָּא אֵלִין.

וְהָהוּא רַבְרַבָּנָא, דַּאתְמַנֵּי עַל סִיְהָרָא, בְּגִין אוּמָה
דְּיַעֲקֹב, בְּעָא מִן קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא,
דִּיתִיִּיב שׁוֹלְטָנָא לְסִיְהָרָא בְּעֶלְמָא דִּין, בְּלוּמַר
לְאוּמָה דְּיַעֲקֹב. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, וְכִי לְמָה
בְּעֵיָא אוּמָה דְּיַעֲקֹב, אֵלָּא לְעֶלְמָא דַּאתִּי,
וְלִשְׁלֹטָאָה לְהוּ עַל כָּל אוּמַיָּא. אָבַל בְּעֶלְמָא דִּין,
לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמִךָ, וְאַשְׁתַּעֲבִידִי בְּגִלוּתָא, לְמוֹפִי
לְעֶלְמָא דַּאתִּי.

כִּד אָתִי אוּמָה דְּיַעֲקֹב, אֲתַרְעֵמוּ קַמִּיהּ דְּקוּדְשָׁא
בְּרִידָּהּ הוּא עַל דַּאתְנַטֵּל מְנַהוֹן שׁוֹלְטָנָא,
וְאַתִּיִּיבַת לְעֵשׂוֹ. אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, וְכִי

לשון הקודש

בְּלוּמַר לְאוּמָה שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרִידָּהּ הוּא, וְכִי מַה אֲרִיכָה הָאוּמָה שֶׁל
יַעֲקֹב, אֵלָּא אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, וְלִהְיוֹתָם
עַל כָּל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, אָבַל
בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמְךָ
וְהִשְׁתַּעֲבִדִי בְּגִלוּת לְזוֹבוֹת לְעוֹלָם הַבָּא.
בְּשִׁבְעָה הָאוּמָה שֶׁל יַעֲקֹב, הִתְרַעְמוּ
לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרִידָּהּ הוּא עַל שֶׁנִּטַּל מֵהֶם

הַלְבָּנָה, גִּזֵּר עַל הַשָּׁמַשׁ שֶׁיִּחְזֹר לְהִיּוֹת
שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, וְגִזֵּר עַל הַלְבָּנָה לְהִיּוֹת
בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וּמְנַה
עֲלֵיהֶם שָׂרִים חֲזָקִים, עַד שֶׁיָּבֹאוּ שְׁתֵּי
הָאוּמוֹת הַלְלוּ.

וְהַיֵּשֶׁר הַהוּא שֶׁהִתְמַנֶּה עַל הַלְבָּנָה, עֹבֵר
הָאוּמָה שֶׁל יַעֲקֹב, רָצָה מִהַקְּדוֹשׁ בְּרִידָּהּ
הוּא שֶׁיִּנְתֵּן הַשְּׁלֹטוֹן לְלְבָנָה בְּעוֹלָם הַזֶּה,

מָה אֶתוֹן בְּעָאן שׁוֹלְטָנָא דְעֵלְמָא דִּין, דְּהָא אֲנָא
 עֲרַבָּאָה לְשִׁלְטָאָה לְכוּ לְעֵלְמָא דְאֵתִי, עַל כָּל
 הָאוּמוֹת. וּבְגִין כֶּךָ הִקְרִיבוּ עָלַי כַּפָּרָה, כְּלוּמַר עַל
 אוֹתָהּ הִבְטַחְתָּה שְׂאֵנִי עֲרַב בּוֹ, הִקְרִיבוּ כַּפָּרָה,
 וְאֶתְעַסְקוּ בְּאוֹרֵייתָא, וְעָלִי לָתֵת לָכֶם שְׂכָר טוֹב,
 וְעָלִי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָאוּמוֹת, שְׁעַל כֶּךָ
 מֵיעֲטִיתִי אֶת הַיָּרֵחַ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

אָתָּא ר' יוֹסִי חֲמוּי, וּנְשָׁקִיָּה בְּרִישֵׁיהּ, קָרָא
 לְבִרְתֵיהָ וְאָמַר לָהּ, קוּזְטִיפָא דְנִהִירוֹתָא,
 וּבוֹצִינָא דְאֵיתְפָּרְשָׂא בְּטַבּוּן, אֵית גַּבְדָּךְ, וּכְפָאָה אֲנִתְּ,
 וְזַכָּאָה חוֹלְקָךְ, וְזַכָּאָה הוּא חוֹלְקִי בְּעֵלְמָא דִּין,
 דְּזַכִּינָא לְמַחְמִי כֶּךָ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָכוּ יִשְׂרָאֵל, נָהִיר לְהוֹן קוּדְשָׁא
 בְּרִידָךְ הוּא, וְלִית אֵינוֹן צְרִיכִין לְבוֹצִינָא

לשון הקודש

הָאוּמוֹת, שְׁעַל כֶּךָ מֵעֲטִיתִי אֶת הַיָּרֵחַ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה.

כָּא רַבִּי יוֹסִי חֲמוּי וּנְשָׁקוּ בְּרִישׁוֹ. קָרָא
 לְבִתּוֹ וְאָמַר לָהּ: הַגְּלוּי שֶׁל הָאוֹר וְהַמָּאוֹר
 שֶׁנִּפְרַד בְּטוֹבוֹת יֵשׁ לָךְ. אֲשֶׁרֶיךָ, אֲשֶׁרֶי
 חִלְקָךְ, וְאֲשֶׁרֶי חִלְקִי בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׂכִיבִיתִי
 לְרֵאוֹת כֶּךָ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָכוּ יִשְׂרָאֵל – מֵאִיר

הַשְׁלֵטוֹן וְנָתַן לַעֲשׂוֹ. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא: וְכִי מָה אַתֶּם צְרִיכִים אֶת
 שְׁלֵטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה? שְׁחַרֵי אֲנִי עֲרַב
 לְהַשְׁלִיטְכֶם לְעוֹלָם הַבָּא עַל כָּל הָאוּמוֹת,
 וּמִשׁוֹם כֶּךָ הִקְרִיבוּ עָלַי כַּפָּרָה. כְּלוּמַר,
 עַל אוֹתָהּ הִבְטַחְתָּה שְׂאֵנִי עֲרַב בּוֹ, הִקְרִיבוּ
 כַּפָּרָה וְהִתְעַסְקוּ בְּתוֹרָה, וְעָלִי לָתֵת לָכֶם
 שְׂכָר טוֹב, וְעָלִי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל

אָחֵרָא, דְּכָתִיב (ישעיה ס יט) וְהָיָה לְךָ ה' לְאוֹר עוֹלָם.
 אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, יִשְׂרָאֵל בֵּינוֹן שְׁנַת־חֲלָף לְהוֹ
 שׁוֹלְטָנָא, מוֹנִין חוֹשְׁבֵנָא לְסִיְהָרָא. דְּבָה
 מְנַהֲגִין יִשְׂרָאֵל חוֹשְׁבֵנְהוֹן. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (שה"ש
 ד א) הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי, מְנַהֲגָתִי. מִן רוּעָה כְּצֹאן
 יוֹסֵף (שם ד ז) וּמוֹם אֵין בְּךָ, דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּךָ גְּרַעוֹנָא
 מִן מוֹעֲדִין וְזַמְנִין.

דְּבָר אַחֵר, הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ. תָּנוּ
 רַבָּנָן, בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הָעוֹלָם נִידוֹן.
 אָמַר רַבִּי אֶלְכָּס־נְדָרָא, וְכִי לֹא נִידוֹן הָאָדָם אֵלָּא
 לְפָרְקִים אֱלוֹ, וְהָא כְּתִיב (איוב ז יח) וַתִּפְקְדֵנוּ לְבִקְרִים
 לְרַגְעִים תִּבְחַנְנוּ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין לְךָ כָּל רַגַע
 וְרַגַע שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁנֵּיחַ בְּאָדָם, בְּכָל
 מָה שְׂהוּא עוֹשֶׂה. וַתֵּן הָכָא, דְּבְאַרְבָּעָה פְּרָקִין
 בְּשָׁנָה הוּא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

אֵין בְּךָ, שְׂלֵא נִמְצָא בְּךָ חֶסְרוֹן בְּמוֹעֲדִים
 וּבְזַמְנִים.

דְּבָר אַחֵר, הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ,
 שְׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה
 הָעוֹלָם נִדוֹן. אָמַר רַבִּי אֶלְכָּס־נְדָרָא, וְכִי
 לֹא נִדוֹן הָאָדָם אֵלָּא לְפָרְקִים אֱלוֹ? וְהָרִי
 כְּתוּב (איוב ז) וַתִּפְקְדֵנוּ לְבִקְרִים לְרַגְעִים
 תִּבְחַנְנוּ! וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין לְךָ כָּל רַגַע

לְהֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵינָם צָרִיכִים
 לְמֹאֹר אַחֵר, שְׁכַתוּב (ישעיה ס) וְהָיָה לְךָ ה'
 לְאוֹר עוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, יִשְׂרָאֵל, בֵּינוֹן שְׁנַת־חֲלָף
 לְהֵם הַשְּׁלֵטוֹן, מוֹנִים הַשְּׁבוֹן לְלִבְנָה,
 שְׂבָה נוֹהֲגִים יִשְׂרָאֵל הַשְּׁבוֹנוֹתֵיהֶם. וְהוּ
 שְׁכַתוּב (שיר השירים ד) הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי,
 מְנַהֲגָתִי. מִן רוּעָה כְּצֹאן יוֹסֵף. (שם) וּמוֹם

אָמַר רַבִּי אֶלְכַסְנַדְרָאִי, הַדְרִי בִּי. דְּמַלְהַ
 דְּאוּרֵייתָא בְּעֵינַיָא דָּא. וְלֹא בְּעֵינַיָא
 דִּיהוּא מַלְהַ דְּרַבְּנִן. דְּפִסּוּקָא אָמַר, פְּקִידָה
 וּבְחִינָה. וְרַבְּנִן אָמְרִי דִּינָא. וּמִשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא מְשַׁנֵּה בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעֶלְמָא. אֲבָל מִיּוֹן
 דִּינָא, עַד אַרְבַּעַה זְמַנִּין אֵלִין, לְמִיּוֹן כָּל עֶלְמָא.

וּבְלָהוּ דִּינִין אֵלוּ, בְּגִינֵיהוֹן דְּבִנֵי נְשָׂא עֶבֶד
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּעֶלְמָא. בַּפְּסָח,
 עַל הַתְּבוּאָה, מַאי קָא מִשְׁמַע לָן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 עַל תְּבוּאָה מַמְשׁ. דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּשָּׁנָה שְׁעֵבְרָה
 נָתַן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּבוּאָה סִיפּוּקָא
 דְּעֶלְמָא. לָא מְעַשְׂרִין לִיהּ בְּנֵי נְשָׂא, וְלֹא יַהֲבֵי
 לְמִיכַל מַנִּיהּ לְמַסְכְּנֵי וּלְיִתְמֵי וּלְאַרְמְלֵי, פַּד אֲתֵי

לשון הקודש

העולם.

וְכָל הַדִּינִים הַלְלוּ, בַּשָּׁבִיל בְּנֵי הָאָדָם
 עוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין בְּעוֹלָם.
 בַּפְּסָח עַל הַתְּבוּאָה, מַה מִשְׁמִיעֵנוּ? אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, עַל הַתְּבוּאָה מַמְשׁ. שְׂאֵמַר
 רַבִּי יִצְחָק, בַּשָּׁנָה שְׁעֵבְרָה נָתַן לָהֶם
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּבוּאָה, סִיפּוּקָם שֶׁל
 הָעוֹלָם. לֹא מְעַשְׂרִין אוֹתוֹ בְּנֵי אָדָם וְלֹא
 נוֹתְנִים לְאֶחָד מִמֶּנּוּ לְעֵנִיִּים, לִיתוּמִים
 וְלְאַלְמָנוֹת!? בַּשָּׁבָא הַשָּׁנָה הוּא, דִּן אֵת

וְרַגַע שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ מִשְׁגִּיחַ
 בְּאָדָם בְּכָל מַה שֶׁהוּא עוֹשֵׂה, וְשָׁנָה כְּאִן,
 שְׂבָאֲרַבְּעָה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הוּא!?

אָמַר רַבִּי אֶלְכַסְנַדְרָאִי, אֲנִי חוֹזֵר בִּי,
 שְׂדִבֵּר הַתּוֹרָה בְּעֵינֵי זֶה, וְלֹא בְּעֵינֵי שֶׁל
 אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ. שְׂהַפְּסוּק אָמַר
 פְּקִידָה וּבְחִינָה, וְחַכְמִים אוֹמְרִים דִּין.
 וּמִשְׁמַע שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁגִּיחַ בְּכָל
 יוֹם וְיוֹם בְּעוֹלָם, אֲבָל לְדוֹן דִּין, רַק
 בְּאַרְבַּעַה זְמַנִּים הַלְלוּ לְדוֹן אֵת כָּל

שֵׁתָּא דָּא דָּאִין לְכָל עֲלָמָא עַל הַהוּא תְּבוּאָה דִּיהוּה
בְּשֵׁתָּא דְעֵבְרָה.

בְּעֵצְרַת דִּין אֶת הָעוֹלָם, עַל אֵיזָה עוֹן. עַל עוֹן
פִּירוֹת הָאֵילָן, שְׁלֵא הִמְתִּינוּ שְׁנוֹת
עֲרָלְתָם, וְשְׁלֵא הִנְיָחוּם בְּשִׁבְעֵית לְעֵנִי וְלִגְר.

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה דִּין כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, גּוֹפּוֹת בְּנֵי אָדָם
וְהַנְּשָׁמוֹת, וּפּוֹקֵד אוֹתָם, וְדִין אוֹתָם עַל כָּל
מָה שֶׁעָשׂוּ כָּל הַשָּׁנָה כְּלָה. וְתֵאנָא, אֲפִילוּ צְעָדֵיו
שֶׁל אָדָם נִמְנִין וּבָאִין בְּדִין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, הֵדָּא הוּא
דְכַתִּיב, (שם לא ד) וְכָל צְעָדֵי יִסְפּוֹר.

תֵּאנִי רַבֵּי יוֹסִי, שְׁלֵשׁ כְּתוּבֵי נִכְנָסִין לְיוֹם הַדִּין.
כְּתוּבֵי צְדִיקִים וְגִמּוּרִים. כְּתוּבֵי רְשָׁעִים וְגִמּוּרִים.
כְּתוּבֵי בֵּינֻנִים. וְכִנְגָדִין שְׁלֵשׁ כְּתוּבֵי בְּאָדָם. כְּתוּבֵי הַנְּשָׁמָה
הַקְּדוּשָׁה. וְכִתְּבֵי הַמְּתֵאֵוָּה. וְכִתְּבֵי הַמְּנִיעָה. מֵאֵי כְּתוּבֵי

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

אוֹתָם עַל כָּל מָה שֶׁעָשׂוּ כָּל הַשָּׁנָה כְּלָה.
וְלִמְדָנוּ, אֲפִילוּ צְעָדֵיו שֶׁל אָדָם נִמְנִין
וּבָאִים בְּדִין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם
לא) וְכָל צְעָדֵי יִסְפּוֹר.

שָׁנָה רַבֵּי יוֹסִי, שְׁלֵשׁ כְּתוּבֵי נִכְנָסִים לְיוֹם
הַדִּין: כְּתוּבֵי צְדִיקִים וְגִמּוּרִים, כְּתוּבֵי רְשָׁעִים
וְגִמּוּרִים, כְּתוּבֵי בֵּינֻנִים, וְכִנְגָדִין שְׁלֵשָׁה
כְּתוּבֵי בְּאָדָם: כְּתוּבֵי הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה, וְכִתְּבֵי

כָּל הָעוֹלָם עַל אוֹתָהּ תְּבוּאָה שֶׁהִיָּתָה
בְּשָׁנָה שְׁעֵבְרָה.

בְּעֵצְרַת דִּין אֶת הָעוֹלָם עַל אֵיזָה עוֹן? עַל
עוֹן פִּירוֹת הָאֵילָן, שְׁלֵא הִמְתִּינוּ שְׁנוֹת
עֲרָלְתָם וְשְׁלֵא הִנְיָחוּם בְּשִׁבְעֵית לְעֵנִי
וְלִגְר.

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה דִּין כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, גּוֹפּוֹת
בְּנֵי אָדָם וְהַנְּשָׁמוֹת, וּפּוֹקֵד אוֹתָם, וְדִין